

Rozhodnutí o trestu

Pokud stížnostní soud rozhodne o stížnosti, aniž by vyčkal na její (stěžovatelkou) ohlášené doplnění (odůvodnění blanketního podání), přičemž nestanoví konkrétní lhůtu pro takové doplnění a ani v odůvodnění usnesení neuvede relevantní důvod pro nutnost vydat rozhodnutí o stížnosti neprodleně, zasahuje takovým postupem do práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 právo na obhajobu ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 587/24 ze dne 11.9.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky L. K., t. č. Věznice Světlá nad Sázavou, zastoupené Mgr. R.A., advokátem se sídlem D., proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 73 T 9/2020-2350 ze dne 4. 10. 2023, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze sp. zn. 9 To 81/2023 ze dne 13. 12. 2023, za účasti Městského soudu v Praze a Vrchního soudu v Praze, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze sp. zn. 9 To 81/2023 ze dne 13. 12. 2023 byla porušena práva stěžovatelky na soudní ochranu a na obhajobu, zakotvená v článku 36 odst. 1 a článku 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 9 To 81/2023 ze dne 13. 12. 2023 se proto ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena její ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 1 odst. 1 a čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") a čl. 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie.

2. Napadeným usnesením rozhodl Městský soud v Praze podle § 344 odst. 1 trestního řádu a § 69 odst. 2 trestního zákoníku tak, že se stěžovatelce přeměňuje peněžitý trest, který jí byl uložen rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp. zn. 9 To 70/2021 ze dne 12. 1. 2022 v celkové výměře 500 000 Kč (500 denních sazeb po 1 000 Kč). Proti usnesení městského soudu podala stěžovatelka stížnost ihned po vyhlášení tohoto usnesení městským soudem.

3. Stěžovatelčinu stížnost zamítl vrchní soud podle § 148 odst. 1 písm. c), když ji shledal jako nedůvodnou. Dospěl k závěru, že městský soud postupoval v rozhodnutí o přeměně trestu v souladu se zákonem, když každá zcela nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě se počítá za dva dny odnětí svobody. Vrchní soud uvedl, že dne 8. 12. 2023 mu byla doručena žádost stěžovatelky o poskytnutí lhůty k odůvodnění podané stížnosti. Dodal, že napadené usnesení městského soudu bylo stěžovatelce doručeno dne 2. 11. 2023, byla účastna veřejného zasedání a měla tak dostatek času na formulaci stížnostních důvodů. Zároveň konstatoval, že podstata věci samé není nijak komplikovaná. O zamítnutí stížnosti rozhodl dne 13. 12. 2023.

II. Argumentace stěžovatelky

4. Stěžovatelka uvádí, že nevyhověním žádostí o prodloužení lhůty k doplnění stížnosti o část odůvodnění jí byl reálně znemožněn výkon jejího procesního práva se řádně písemně vyjádřit k rozhodnutí soudu prvního stupně a soudu stížnostnímu předložit své stanovisko a požadavky na revizi konkrétních aspektů a úvah soudu prvního stupně, vůči kterým stěžovatelka měla výhrady. Stěžovatelka dále namítá, že v řízení před městským soudem a vrchním soudem nebyla řádně zastoupena. Soud jí měl podle stěžovatelky ustanovit obhájce, v opačném případě podle jejího názoru došlo k porušení jejího práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu.

5. Zároveň je stěžovatelka přesvědčena, že městský soud vycházel v napadeném rozhodnutí pouze z neobjektivního stanoviska a zprávy insolvenční správkyne ustanovené v insolvenčním řízení vedeném vůči stěžovatelce u městského soudu pod sp. zn. MSPH 96 INS 19573/2021. Stěžovatelka má za to, že ji v tomto řízení soud stigmatizoval jako osobu nedůvěryhodnou, která měla úmyslně v trestním řízení zatajit údaje, které jsou podstatné pro ukládání druhu a výměry trestu, konkrétně že je vůči ní vedeno exekuční a také insolvenční řízení, které postihuje její majetek, a to včetně majetku nemovitého a tedy, že nedisponuje aktivy, kterými by mohla pokrýt případně uložený trest. Závěry městského a vrchního soudu podle stěžovatelky nemají oporu v provedeném dokazování. Podle stěžovatelky je také zřejmé, že většina informací o jejích majetkových poměrech byla běžně veřejně dostupná na příslušných portálech ministerstva spravedlnosti. Pokud by soudy měly pochybnosti o tvrzeních stěžovatelky a pokud by dostaly své stanovené povinnosti řádně zjistit skutkový stav, pak by dotčené informace, které by případně mohly být podstatné pro rozhodování o druhu a výměře trestu, nepochybně zjistily. Jestliže tak neučinily, resp. učinily nedostatečně, pak to nelze klást za vinu stěžovatelce.

III. Vyjádření účastníků řízení

6. Městský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že stěžovatelka pominula speciální ustanovení § 36a trestního řádu o nutné obhajobě ve vykonávacím řízení, kdy neshledal z taxativně vymezených případů jakýkoliv důvod pro to, že by stěžovatelka musela být obligatorně zastoupena obhájcem. Dodal, že mu nepřísluší hodnotit postup vrchního soudu, avšak současně je třeba dodat, že v případě rozhodování o stížnosti se uplatní takzvaný revizní princip, kdy stížnostní soud přezkoumává napadené rozhodnutí a předcházející řízení v celé šíři - i bez konkrétně vymezených stížnostních důvodů). Proto uzavřel, že považuje argumentaci stěžovatelky uvedenou v ústavní stížnosti za nedůvodnou.

7. Vrchní soud ke stěžovatelčiným námitkám sdělil, že stěžovatelka měla právo zvolit si svého obhájce, nebylo však povinností soudu, aby jí obhájce ustanovil, neboť u ní nebyly dány důvody nutné obhajoby. Dodal, že se již v odstavcích 3 a 4 napadeného usnesení podrobně vyjádřil k tomu, z jakého důvodu nebylo možno opakovaně prodlužovat lhůtu k odůvodnění stížnosti, kterou podala odsouzená ihned po vyhlášení usnesení soudem prvního stupně do protokolu (4. 10. 2023). Vrchní soud trvá na tom, že stěžovatelce byl poskytnut dostatečný časový prostor k případnému odůvodnění stížnosti. Dodává, že stěžovatelce byl uložen peněžitý trest v rámci nalézacího řízení vedle trestu odnětí svobody za zvláště závažnou majetkovou trestnou činnost. Závěrem navrhl, aby Ústavní stou stížnost stěžovatelky odmítl, nebo zamítl.

8. Městské státní zastupitelství v Praze se k ústavní stížnosti nevyjádřilo.

9. Uvedená vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovatelce na vědomí a k případné replice, stěžovatelka možnosti repliky nevyužila.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Shledal, že ústavní stížnost byla

podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti stěžovatelky příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

V. Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

11. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda bylo postupem městského soudu a vrchního soudu stěžovatelce upřeno právo na soudní ochranu. Po zvážení stížnostních námitek a zjištění obsahu příslušného spisového materiálu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

12. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že obecné soudy nijak nereagovaly na její sdělení, že chce blanketní stížnost doplnit a žádá soud o poskytnutí lhůty k předložení odůvodnění stížnosti.

a) Obecná východiska

13. Doplněním blanketního opravného prostředku se Ústavní soud zabýval opakovaně a již v nálezu sp. zn. III. ÚS 308/97 ze dne 4. 6. 1998 (N 63/11 SbNU 119) uvedl, že účastník může důvodně požádat o vytvoření dostatečného procesního prostoru, aby při rozhodování mohlo být přihlédnuto ke všem jeho námitkám. Jde "především o oznámení, že blanketní stížnost dodatečně písemně odůvodní, a o sdělení lhůty, ve které tak učiní" [viz nález sp. zn. III. ÚS 3333/19 ze dne 6. 12. 2019 (N 204/97 SbNU 190)]. V takovém případě "lze na orgán rozhodující o stížnosti klást požadavek, aby buď upozornil stěžovatele (obhájce) na nepřiměřenost jím navržené lhůty a stanovil mu namísto toho lhůtu přiměřenou, nebo aby vyčkal doplnění stížnosti" (blíže nález sp. zn. III. ÚS 2934/21 ze dne 15. 2. 2022). Nekontaktoval-li obecný soud stěžovatele s tím, že jím navrženou lhůtu považuje za nepřiměřenou, "založil tím legitimní očekávání, že s rozhodnutím posečká na případné doplnění stížnosti v avizované lhůtě" (viz nález sp. zn. IV. ÚS 2479/22 ze dne 13. 3. 2024).

14. Ústavní soud v této souvislosti konstatoval, že je-li podána blanketní stížnost, v níž si stěžovatel (obhájce) vyhradil lhůtu pro její odůvodnění, lze na orgán rozhodující o stížnosti klást požadavek, aby buď upozornil stěžovatele (obhájce) na nepřiměřenost jím navržené lhůty a stanovil mu namísto toho lhůtu přiměřenou, nebo aby vyčkal doplnění stížnosti. Pouze výjimečně, kdy aktuální procesní situace jiný postup neumožňuje, může orgán o stížnosti rozhodnout bez dalšího. Důvodem, pro nějž by bylo možno rozhodnout bez ohledu na avizované doplnění stížnosti a bez předchozího upozornění stěžovatele, však nemůže být požadavek na urychlené vyřizování trestních věcí (§ 2 odst. 4 trestního řádu). Požadavek na urychlené projednání je totiž stanoven k ochraně osoby, proti níž se trestní řízení vede, a žádá-li tato osoba, aby bylo s rozhodnutím posečkáno v zájmu její obhajoby, je třeba takový návrh upřednostnit před požadavkem na rychlost řízení [srov. též bod 15 nálezu sp. zn. IV. ÚS 905/20 ze dne 12. 5. 2020 (N 98/100 SbNU 144)].

15. Ústavní soud také v nálezu sp. zn. IV. ÚS 478/20 ze dne 16. 7. 2020 rozhodoval o věci, ve které stěžovatel ve své blanketní stížnosti jednoznačně ohlásil svůj záměr stížnost doplnit o odůvodnění, ale (shodně jako v nyní projednávané věci) neuvedl žádnou konkrétní lhůtu. Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 478/20 shledal, že předmětné sdělení nebylo možné ignorovat jen proto, že stěžovatel nekonkretizoval, dokdy doplnění argumentace učiní, ale pouze neurčitě uvedl, že doplnění obsahující odůvodnění instanční stížnosti "zašle následně". Ústavní soud dovodil, že stížnostní soud byl za této procesní situace povinen stěžovateli určit termín, dokdy musí odůvodnění stížnosti doplnit, a že nelze přijmout argument, že stížnostní soud fakticky vyčkal dostatečně dlouhou dobu mezi (devět dní). V nálezu sp. zn. IV. ÚS 478/20 Ústavní soud proto uzavřel, že stížnostní soud tím, že rozhodl o stížnosti, ačkoli nevyčkal na její stěžovatelem ohlášené doplnění o odůvodnění, neověřil si u

okresního soudu, zda již bylo toto podání doručeno, nestanovil stěžovateli konkrétní lhůtu pro doplnění blanketního podání a v odůvodnění svého usnesení neuvedl relevantní důvod pro nutnost vydat rozhodnutí neprodleně, porušil práva stěžovatele na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jakož i na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny.

b) Aplikace obecných východisek na projednávanou věc

16. Z obsahu spisu plyne, že napadené usnesení městského soudu bylo stěžovatelce doručeno dne 2. 11. 2023 (č. l. 2354).

17. Na č. l. 2357 je následně založena žádost stěžovatelky "o poskytnutí lhůty k zaslání odůvodnění stížnosti proti usnesení městského soudu č. j. 73 T 9/2020-2350 ze dne 4. 10. 2023 o přeměně peněžitého trestu na trest odnětí svobody". Stěžovatelka v žádosti uvedla, že jí byla doručena výpověď zastoupení advokáta z důvodu rozsáhlosti důkazního materiálu a dodává, že v průběhu příštího týdne předpokládá obdržení materiálů ve věci. Dodala, že bez relevantních podkladů nemůže odůvodnění naformulovat. Ve spise je založena i obálka žádosti stěžovatelky, s podacím razítkem 4. 12. 2023 (č. l. 2363), žádost byla doručena městskému soudu dne 6. 12. 2023. Jak plyne i z napadeného rozhodnutí, vrchní soud uvedl, že mu stěžovatelčina žádost byla doručena dne 8. 12. 2023.

18. Vrchní soud v napadeném usnesení uvedl, proč nevyčkal na avizované doplnění blanketní stížnosti, když uvedl, že stěžovatelka byla účastna veřejného zasedání a měla podle něj dostatek času na formulaci stížnostních důvodů. O zamítnutí stížnosti rozhodl vrchní soud dne 13. 12. 2023.

19. Ze spisového materiálu plyne, že vrchní soud nevyčkal na avizované doplnění odůvodnění blanketní stížnosti, stěžovatelce nestanovil konkrétní lhůtu k doplnění jejího podání, na její přípis nereagoval a za několik dní (5 dní) o stěžovatelčinu stížnost zamítl. Z napadeného usnesení vrchního soudu dále neplyne, že by bylo nutné ve věci rozhodnout neprodleně. Stěžovatelka má v důsledku nařízené přeměny trestu nastoupit do výkonu trestu odnětí svobody až za několik let, když nyní vykonává jiný trest odnětí svobody (srov. č. l. 2364). Tvrzení o tom, že stěžovatelka měla dostatečně dlouhou dobu na to, aby stížnostní důvody naformulovala, nepředstavuje relevantní odůvodnění pro nutnost bezodkladného rozhodnutí ve věci. Zároveň nelze konstatovat, že by vrchní soud fakticky vyčkal dostatečně dlouhou dobu od obdržení stěžovatelčiny žádosti, když o její věci rozhodl za pět dní od obdržení této žádosti.

20. Z uvedených důvodů Ústavní soud uzavřel, že vrchní soud tím, že rozhodl o stěžovatelčině stížnosti, ačkoli nevyčkal na její ohlášené doplnění o odůvodnění, nestanovil stěžovatelce konkrétní lhůtu pro doplnění blanketního podání a v odůvodnění svého usnesení neuvedl relevantní důvod pro nutnost vydat rozhodnutí neprodleně, porušil práva stěžovatelky na přístup k soudu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny, jakož i její právo na obhajobu zaručené čl. 40 odst. 3 Listiny.

21. Další stěžovatelčiny námitky směřují proti tomu, že v části řízení neměla obhájce, ač zde podle jejího názoru byly důvody nutné obhajoby. Podle stěžovatelky jí měl soud ustanovit obhájce, v opačném případě podle jejího názoru došlo k porušení jejího práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu. K této argumentaci lze odkázat na vyjádření městského soudu, který odkázal na § 36a trestního řádu, upravující podmínky nutné obhajoby ve vykonávacím řízení. Lze souhlasit s městským soudem, že žádná z podmínek nutné obhajoby ve stěžovatelčině věci nebyla naplněna, nebyl proto důvod, aby stěžovatelka musela být obligatorně zastoupena obhájcem. Stěžovatelka navíc neuvádí konkrétní důvod, pro který by měla být v řízení obligatorně zastoupena ve smyslu § 36a trestního řádu.

22. Vzhledem k výše uvedenému se pak již Ústavní soud nezabýval námitkami týkajícími se merita věci, které budou předmětem nového přezkumu vrchním soudem. V dalším řízení tak stěžovatelka bude moci uplatnit i ostatní své námitky, jejichž posouzení Ústavním soudem by bylo v tuto chvíli procesně předčasné. Proto byla ústavní stížnost v rozsahu, v němž směřovala proti usnesení městského soudu odmítnuta v souladu s § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu, jako nepřípustná.

23. Části ústavní stížnosti směřující proti usnesení vrchního soudu Ústavní soud z výše uvedených důvodů podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona usnesení vrchního soudu zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)